
КУРСАНТИ ТА СТУДЕНТИ ПІД НАУКОВИМ КЕРІВНИЦТВОМ

Бондаренко О.С. - курсант 3 курсу Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ;

Бублик Н. С. – науковий керівник, викладач кафедри кримінального процесу Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

ДЕЯКІ ПРОЦЕДУРНІ АСПЕКТИ ВИРІШЕННЯ ПИТАННЯ ЩОДО ВНЕСЕННЯ ВІДОМОСТЕЙ ДО ЄРДР ЗА КПК УКРАЇНИ 2012 РОКУ

Актуальність теми зумовлена потребою у здійсненні аналізу особливостей нормативного регулювання використання Єдиного реєстру досудових розслідувань (далі – ЄРДР), зокрема, під час вирішення слідчим або прокурором питання щодо внесення відомостей до ЄРДР, оскільки аналіз судової практики дає підстави стверджувати про відсутність єдиного розуміння у суб'єктів правозастосування окремих процедурних аспектів вирішення питання щодо внесення відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР.

Так, відповідно до ч.1 ст. 214 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) слідчий, прокурор невідкладно, але не пізніше 24 годин після подання заяви, повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення або після самостійного виявлення ним з будь-якого джерела обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення, зобов'язаний внести відповідні відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань, розпочати розслідування та через 24 години з моменту внесення таких відомостей надати заявнику витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань [1].

Така будова кримінального процесуального закону дозволила деяким дослідникам вважати, що першою стадією кримінального процесу України з 2012 року є стадія досудового розслідування, з якої починається досудове провадження, а стадії, аналогічної порушення кримінальної справи, взагалі немає [2].

Аналіз конструкції наведеної норми приходиться до припущення, що за будь-якою заявою чи повідомленням, що надійшли до слідчого чи прокурора має бути «відкрито» кримінальне провадження і розпочато досудове розслідування, оскільки ч. 2 ст. 214 КПК визначає, що досудове розслідування розпочинається з моменту внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових

розслідувань.

Крім того, перевірка заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення ні цією статтею, ні наступними статтями КПК України прямо не передбачена. Показово, що особлива частина КПК України, тобто сама процедура кримінального провадження, починається з розділу третього, який має назву «Досудове розслідування».

Розглядаючи дане питання, можна дійти до наступного, перша глава цього розділу - глава 19 - носить назву «Загальні положення досудового розслідування». Таким чином, ні про які стадії, що передують стадії досудового розслідування, в розділі третьому КПК країни, мова не йде.

Крім того, ст. 3 КПК України, що роз'яснює термінологію Кримінального процесуального кодексу, вказує, що стадією кримінального процесу є досудове розслідування (п. 5 ч. 1 ст. 3), яке починається з моменту внесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань і закінчується припиненням кримінального провадження або направленням до суду обвинувального акту, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру, клопотання про звільнення особи від кримінальної відповідальності. Ні про яку більш ранню стадію, ніж стадія досудового розслідування, в ст. 3 КПК не йдеться.

На відміну від чинного КПК України, частинами першою-другою ст. 97 КПК УРСР 1960 року передбачалось, що прокурор, слідчий, орган дізнання або суддя зобов'язані приймати заяви і повідомлення про вчинені або підготовлювані злочини, в тому числі і в справах, які не підлягають їх віданню. По заяві або повідомленню про злочин прокурор, слідчий, орган дізнання або суддя зобов'язані були не пізніше триденного строку прийняти одне з таких рішень:

- 1) порушити кримінальну справу;
- 2) відмовити в порушенні кримінальної справи;
- 3) направити заяву або повідомлення за належністю [36].

З огляду на все вищезазначене сьогодні можна констатувати наявність в практичній площині ситуації, за якої заявники та особи, що звертаються із певною інформацією до слідчого або прокурора з посиланням на ст. 214 КПК наполягають на внесенні відповідних відомостей до ЄРДР з одного боку, навіть якщо такі заяви чи повідомлення очевидно не містять інформації про вчинення кримінального правопорушення, а з іншого боку нормативна відсутність інституту досудової перевірки, на думку уповноважених посадових осіб правоохоронних органів, «зв'язує їм руки» і не дозволяє легально відмовити у реєстрації відповідних заяв та повідомлень, як заяв та повідомлень про вчинення кримінального правопорушення, що призводить до надмірної кількості зареєстрованих кримінальних проваджень або до появи неформальних практик «напівлегальної відмови» у відкритті кримінального провадження.

Суб'єктний склад вирішення питання щодо реєстрації відомостей, що містяться у заяві чи повідомленні про кримінальні правопорушення до ЄРДР на практиці та в теоретичній моделі здійснення такої реєстрації відрізняється.

В практичній (нормативній моделі) можливість підготовки рішення у формі постанови про відмову у реєстрації чи реєстрацію прямо не визначена у КПК України (однак, ми наполягаємо на наявності такої можливості), натомість, як вбачається з Положення про порядок ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань [4], на підзаконному рівні пропонується інший спосіб опрацювання інформації та вирішення заяв та повідомлень:

1. сортування уповноваженою на здійснення розгляду особою заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення до однієї з трьох категорій: такі, відомості, що містяться в яких підлягають внесенню до ЄРДР, такі, що підлягають розгляду за Законом України «Про звернення громадян»[5] і такі, що підлягають розгляду в порядку КУпАПу [6];

2. підготовка відповіді:

- у разі віднесення заяви чи повідомлення до категорії таких, що підлягають розгляду в порядку Закону України «Про звернення громадян» - письмової відповіді у строки, передбачені ст. 20 Закону;

- у разі віднесення заяви чи повідомлення до категорії таких, що підлягають розгляду в порядку КУпАПу – складання протоколу про адміністративне правопорушення;

- у разі віднесення заяви чи повідомлення до категорії таких, відомості, що містяться в яких підлягають внесенню до ЄРДР – (а) складання уповноваженою службовою особою органу (підрозділу) поліції рапорту на ім'я керівника органу (підрозділу) поліції або особи, яка виконує його обов'язки, (б) керівник органу (підрозділу) поліції або особа, яка виконує його обов'язки, доручає уповноваженій службовій особі невідкладно зареєструвати рапорт працівника поліції в ІТС ІПНП (журналі ЄО) та (в) не пізніше 24 годин з моменту реєстрації надіслати зазначені матеріали до органу досудового розслідування органу (підрозділу) поліції для внесення відповідних відомостей до ЄРДР.

Таким чином, суб'єктний склад під час здійснення вирішення питання щодо реєстрації відомостей, що містяться у заяві чи повідомленні про кримінальні правопорушення до ЄРДР в практичній моделі представлений поліцейським органом (підрозділу) поліції (іншою посадовою особою іншого органу досудового розслідування), якому доручено розгляд заяви або повідомлення, керівником органу чи особою, яка виконує його обов'язки та уповноваженою службовою особою - працівником чергової служби, у разі відсутності в структурі органу (підрозділу) поліції відповідної чергової служби - інший визначений керівництвом органу (підрозділу) поліції працівник, якого уповноважено на прийняття та реєстрацію заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події, а також слідчим, який вноситиме відомості про вчинення кримінального правопорушення до ЄРДР.

В теоретичній моделі ми пропонуємо в якості дієвих осіб початкового етапу підготовчого провадження наступних суб'єктів: заявника, уповноважену службову особу, слідчого чи прокурора, який видаватиме постанову про внесення чи відмову у внесенні відомостей за заявою чи повідомленням про

кримінальне правопорушення заявника.

Вказане в повній мірі надає можливість дійти до висновку, що різниця суб'єктивного складу ідеальної і практичної моделі полягає у:

а) відсутності проміжної ланки – керівника органу досудового розслідування, повноваження якого, передбачені ч. 2 ст. 39 КПК, не охоплюють дії із заявою чи повідомленням про кримінальне правопорушення до його реєстрації до ЄРДР;

б) позиціонування особи, що аналізує та сортує заяву чи повідомлення про кримінальне правопорушення не просто як уповноваженої службової особи органу досудового розслідування, а як суб'єкта із спеціальним процесуальним статусом, що зумовлює специфічні права та обов'язки, - слідчого або прокурора.

Використані джерела:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України № 4651-VI від 13.04.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення 12.11.2019).
2. Філін Д.В. Начало досудебного производства в уголовном процессе Украины URL: <http://www.iuaj.net/node/1462> (дата звернення 12.11.2019)
3. Кримінально-процесуальний кодекс України: Закон Української радянської Соціалістичної Республіки №1002-05 від 28.12.1960 (втратив чинність). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1001-05> (дата звернення 10.11.2019)
4. Положення про порядок ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань, затверджене Наказом Генеральної прокуратури України від 06.-4.2016 №139 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0680-16> (дата звернення 04.11.2019)
5. Про звернення громадян: Закон України № 393/96-ВР від 02.10.1996. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/393/96-вр> (дата звернення 11.11.2019)
6. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України № 8073-X від 07.12.1984. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> (дата звернення 14.11.2019)

Воробець Х. О. - курсант факультету економіко-правової безпеки;

Тютченко С.М. – науковий керівник, старший викладач кафедри економічної та інформаційної безпеки

(Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ)

ЕКОНОМІЧНА ЗЛОЧИННІСТЬ В УКРАЇНІ ТА ЇЇ НЕГАТИВНИЙ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК ДЕРЖАВИ

На сьогоднішній день питання економічної злочинності в Україні залишається дуже актуальним. За оцінками, які дають фахівці з різних куточків світу, в Україні фактично склались дві економіки: легальна, яка є контрольно-